

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение
высшего образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Высшая школа журналистики и медиакоммуникаций

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

Татарский язык в профессиональной коммуникации Б1.В.ДВ.3

Направление подготовки: 42.03.02 - Журналистика

Профиль подготовки: Средства массовой информации (национальная журналистика)

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: очное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Хадиева Г.К.

Рецензент(ы):

Кузьмина Х.Х.

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Галиуллина Г. Р.

Протокол заседания кафедры No ___ от "___" _____ 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института социально-философских наук и массовых коммуникаций (Высшая школа журналистики и медиакоммуникаций):

Протокол заседания УМК No ___ от "___" _____ 201__ г

Регистрационный No 941877619

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Хадиева Г.К. кафедра татарского языкознания Высшая школа национальной культуры и образования им. Габдуллы Тукая , Gulfiya.Khadieva@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

Дисциплина призвана обучить студентов фонетическим, орфоэпическим, орфографическим, лексико-грамматическим, синтаксическим нормам татарского литературного языка и речевого этикета, обогатить словарный запас и расширить круг используемых грамматических средств, необходимых для овладения устной и письменной речью на татарском языке, предусмотренных программой; формировать умения общаться на татарском языке в объёме программного материала; извлекать и преобразовывать необходимую информацию по видам речевой деятельности; развить и совершенствовать речевую и мыслительную деятельность, речевые способности студентов; умения и навыки, обеспечивающие владение татарским языком в разных сферах и ситуациях общения; готовность и способность к речевому взаимодействию и взаимопониманию; мотивации к речевому самосовершенствованию; профессиональной коммуникативной и социокультурной компетенции; воспитать толерантную языковую личность, сознательное отношение к языку как средству общения и получения необходимых знаний; понимание важности изучения татарского языка и потребности пользоваться им как средством обучения, познания, самореализации и социальной адаптации в обществе; применить полученные знания и умения в собственной речевой практике.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел "Б1.В.ДВ.3 Дисциплины (модули)" основной образовательной программы 42.03.02 Журналистика и относится к дисциплинам по выбору. Осваивается на 3 курсе, 6 семестр.

Федеральный государственный образовательный стандарт предусматривает изучение дисциплины 'Татарский язык в профессиональной коммуникации' в составе гуманитарного, социально-экономического цикла. Дисциплина является базовой.

Для освоения данной дисциплины необходимы знания, полученные обучающимися в средней образовательной школе, в частности, они должны иметь общее представление о татарском языке, его отличиях от других языков, особенностях функционирования.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-2 (общекультурные компетенции)	способность ориентироваться в мировых тенденциях развития медиаотрасли, знать базовые принципы формирования медиасистем, специфику различных видов СМИ, особенности национальных медиамodelей и реалии функционирования российских СМИ, быть осведомленным в области важнейших инновационных практик в сфере массмедиа
ОК-3 (общекультурные компетенции)	способностью использовать знания в области общегуманитарных социальных наук (социология, психология, культурология и других) в контексте своей социальной и профессиональной деятельности

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-6 (общекультурные компетенции)	способностью к коммуникации в устной и письменной формах на русском и иностранном языках для решения задач межличностного и межкультурного взаимодействия
ОК-7 (общекультурные компетенции)	способностью работать в коллективе, толерантно воспринимая социальные, этнические, конфессиональные и культурные различия (
ОПК-18 (профессиональные компетенции)	способностью эффективно использовать иностранный язык в связи с профессиональными задачами

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

основные лингвистические (орфоэпические, орфографические, лексические, грамматические, пунктуационные) нормы татарского языка;

- значения изученных лексических единиц (слов, словосочетаний), связанных с тематикой обучения татарскому языку в вузе;

- особенности структуры простых и сложных предложений;

- общие и специфические элементы татарского и русского языков в объеме ситуаций общения, предусмотренных настоящей программой;

- особенности образа жизни, быта, культуры, истории татарского народа; роль в его развитии деятелей науки, культуры, искусства и литературы; его место в общероссийском, мировом социокультурном пространстве.

2. должен уметь:

Уметь: (по видам речевой деятельности):

Говорение

- начать, вести (поддерживать) и заканчивать диалог в стандартных ситуациях общения, опираясь на бытовую тематику и усвоенный лексико-грамматический материал;

- рассказать о себе, своих планах, своей семье, друзьях и товарищах;

- расспрашивать собеседника и отвечать на его вопросы, обратиться с просьбой, отвечать на предложение собеседника согласием или отказом;

- передавать основное содержание, основную мысль прочитанного (услышанного), выражать свое отношение к нему;

- обмениваться устной информацией в ситуациях повседневного и делового общения;

- понимать высказывания в рамках изученной тематики, предъявляемой на слух;

- создавать устные монологические и диалогические высказывания различных типов в учебно-научной, социокультурной и деловой сфере общения.

Аудирование

- понимать общий смысл высказывания в различных ситуациях общения в объеме программного материала;

- понимать монологическое (диалогическое) высказывание в рамках пройденной тематики;

Чтение

- использовать различные виды чтения (учебного и информационно-познавательного);

- ориентироваться в содержании иноязычного текста.

Письменная речь

- создавать письменные монологические высказывания различных типов в учебно-научной сфере общения;

- обмениваться письменной информацией в ситуациях повседневного общения.

3. должен владеть:

теоретическими и практическими знаниями в области татарского языка.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

Демонстрировать способность и готовность: к практическому применению полученных знаний при решении профессиональных задач.

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 3 зачетных(ые) единиц(ы) 108 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины: зачет в 6 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практи- ческие занятия	Лабора- торные работы	
1.	Тема 1. Фонетика. Аның өйрәнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәнненең методлары. Орфография, орфоэпия, графика. Фонетик закончалыклар.	6	1	2	4	0	Устный опрос
2.	Тема 2. Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Күп мәгънәле сүзләр. Антоним, омоним, синоним сүзләр.	6	2	2	2	0	Письменное домашнее задание
3.	Тема 3. Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы.	6	3	2	2	0	Письменная работа

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практи- ческие занятия	Лабора- торные работы	
4.	Тема 4. Морфология буенча гомуми мәгълүмат. Морфологиянең өйрәнү предметы һәм төп төшенчеләр. Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология. Тел белемендә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләр. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның ясалышка бәйләү үзенчәлекләре. Алмашлыкның лексик-гр	6	4	2	4	0	Письменная работа
5.	Тема 5. Фигыль. Фигыль сүз төркеменә гомуми характеристика. Фигыль категорияләренә гомуми характеристика: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнәлеш, дәрәжә. Затланышлы фигыльләр һәм затланышсыз. Фигыльләрнең төзелеше. Ияртемнәр. Хәбәрлек сүзләр. Бәйләгечләр. Бәйләкләр. Бәйләк сүзләр. Теркәгеч. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Ымлык. Модаль сүзләр.	6	5	2	2	0	Письменное домашнее задание
6.	Тема 6. Жөмлә кисәкләре. Жөмләнең логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жөмлә кисәкләрен өйрәнүнең торышы. Жөмләнең баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше.	6	6	2	2	0	Устный опрос
7.	Тема 7. Жөмлә. Жөмлөләрне төркемләү принциплары һәм жөмлә төрләр. Жөмләнең актуаль кисәкләргә бүленеше. Жөмләдә сүз тәртибе. Гади жөмлә синтаксисы. Кушма жөмлә синтаксисы.	6	7	2	2	0	Контрольная работа
.	Тема . Итоговая форма контроля	6		0	0	0	Зачет

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практи- ческие занятия	Лабора- торные работы	
Итого				14	18	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Фонетика. Аның өйрәнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәнненең методлары. Орфография, орфоэпия, графика. Фонетик закончалыклар.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Фонетика. Аның өйрәнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәнненең методлары. Орфография, орфоэпия, графика турында төшенчә биерү. Фонетик закончалыклар: ассимиляция, аккомодация, диссимиляция.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Фонетика турында төшенчә. Аваз һәм фонема турында аңлатма биерү. Авазларны өйрәнүнең өч аспекты. Орфография, орфоэпия, графика. Сүзләрнең дәрәжә язылышы һәм әйтелеше. Фонетик закончалыклар. Сузыклар ассимиляциясе, тартыклар ассимиляциясе. Сузыкларның тартыкларга тәэсире, тартыкларның сузыкларга тәэсире. Диссимиляция күренеше.

Тема 2. Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Күп мәгънәле сүзләр. Антоним, омоним, синоним сүзләр.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Күп мәгънәле сүзләр. Антоним, омоним, синоним сүзләр.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары турында төшенчә биерү. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләр. Антоним, аларның төрләре. Омонимнар, аларның төрләре. Синоним сүзләр.

Тема 3. Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы. Диалекталь сүзләр. Һөнәри лексика. Кулланылыш ешлыгы ягыннан татар теленең сүзлек составы. Тарихи сүзләр һәм архаизмнар. Неологизмнар.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы. Диалекталь сүзләр. Һөнәри лексика. Кулланылыш ешлыгы ягыннан татар теленең сүзлек составы. Тарихи сүзләр һәм архаизмнар турында төшенчә биерү. Телдә барлыкка килә торган яңа сүзләр - неологизмнар.

Тема 4. Морфология буенча гомуми мәгълүмат. Морфологиянең өйрәнү предметы һәм төп төшенчәләр. Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология. Тел белемендә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләре. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның ясалышка бәйләүчәнлекләре. Алмашлыкның лексик-грамматик төркемчәләре. Алмашлыкларның ясалышы ягыннан төрләре.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология.Тел белемендә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Исемнең гомуми лексик-семантик мәгънәсе, морфологик категорияләре һәм төп синтаксик билгеләре. Исемнең лексик-грамматик төркемчәләре: ялгызлык һәм уртаклык исемнәр, конкрет һәм абстракт мәгънәле исемнәр. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе турында төшенчә. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләре. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфат дәрәжәләре. Сыйфатларның исемләшүе. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешнең гомумкатегориаль мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Рәвешнең лексик-грамматик төркемчәләре: билге һәм хәл рәвешләре. Төркемчә эчендә рәвешләрнең мәгънә буенча бүленеше. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның гомумиләшкән мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Саннарның лексик-грамматик төркемчәләре: төп, тәртип, бүлем, чама, жыю саннары. һәр төркемчәнең грамматик билгесе һәм сүз байлыгы. Бу төркемчәләрнең исем, сыйфат, рәвеш белән мөнәсәбәте һәм шуңа бәйле рәвештә төрләнүе (яки төрләнмәве) һәм синтаксик функциясе. Саннарның ясалышка бәйле үзенчәлекләре. Саннарның исемләшүе. Алмашлык. Алмашлыкның гомумиләшкән лексик-грамматик мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Исем, сыйфат, рәвеш, сан алмашлыклары. Алмашлыкларның ясалышы ягыннан төрләре.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Морфология буенча гомуми мәгълүмат. Морфологиянең өйрәнү предметы һәм төп төшенчәләр. Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология.Тел белемендә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Исемнең гомуми лексик-семантик мәгънәсе, морфологик категорияләре һәм төп синтаксик билгеләре. Исемнең лексик-грамматик төркемчәләре: ялгызлык һәм уртаклык исемнәр, конкрет һәм абстракт мәгънәле исемнәр. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләре. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфат дәрәжәләре. Сыйфатларның исемләшүе. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешнең гомумкатегориаль мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Рәвешнең лексик-грамматик төркемчәләре: билге һәм хәл рәвешләре. Төркемчә эчендә рәвешләрнең мәгънә буенча бүленеше. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның гомумиләшкән мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Саннарның лексик-грамматик төркемчәләре: төп, тәртип, бүлем, чама, жыю саннары. һәр төркемчәнең грамматик билгесе һәм сүз байлыгы. Бу төркемчәләрнең исем, сыйфат, рәвеш белән мөнәсәбәте һәм шуңа бәйле рәвештә төрләнүе (яки төрләнмәве) һәм синтаксик функциясе. Саннарның ясалышка бәйле үзенчәлекләре. Саннарның исемләшүе. Алмашлык. Алмашлыкның гомумиләшкән лексик-грамматик мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Исем, сыйфат, рәвеш, сан алмашлыклары. Алмашлыкның лексик-грамматик төркемчәләре: зат, күрсәтү, билгеләү, сорау, билгесезлек, юклык һәм тартым алмашлыклары. Алмашлыкларның ясалышы ягыннан төрләренә карата күнегүләр эшләү.

Тема 5. Фигыль. Фигыль сүз төркеменә гомуми характеристика. Фигыль категорияләренә гомуми характеристика: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнәлеш, дәрәжә. Затланышлы фигыльләр һәм затланышсыз. Фигыльләрнең төзелеше. Ияртемнәр. Хәбәрлек сүзләр. Бәйләгечләр. Бәйләкләр. Бәйлек сүзләр. Теркәгеч. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Ымлык. Модаль сүзләр.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Фигыль. Фигыль сүз төркеменә гомуми характеристика. Фигыль категорияләренә гомуми характеристика: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнөлеш, дәрәжә. Затланышлы фигыльләр (хикәя, боерык, теләк, шарт) һәм затланышсыз (сыйфат фигыль, хәл фигыль, исем фигыль, инфинитив) фигыльләр. Юнөлеш категориясе. Фигыльдә дәрәжә. Ярдәмче фигыль белән ясалган аналитик фигыльләрдә мөгънә киңлеге һәм төрлеләге, аларны мөгънәләре буенча төркемләү. Фигыльләренң төзелеше. Ияртемнәр. Аваз ияртемнәре һәм образ ияртемнәре. Аваз ияртемнәренң семантик төркемчәләре һәм телдәге роле. Хәбәрлек сүзләр. Хәбәрлек сүзләренң мөгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның сүз байлыгы. Бәйләгечләр. Бәйләкләр. Бәйләкләренң грамматик мөгънәләре, синтаксик функцияләре. Таләп иткән килешләренә карап бәйләкләренә төркемләү: баш һәм иялек килешен таләп итүче бәйләкләр, юнөлеш килешен таләп итүче бәйләкләр, чыгыш килешен таләп итүче бәйләкләр. Бәйлек сүзләр. Теркәгеч. Аларның үзенчәлеге, грамматик функцияләре һәм төркемчәләре: тезүче һәм ияртүче теркәгечләр. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Кисәкчәләренң төп функциясе, төркемчәләре, күпмөгънәлеләге. Кисәкчәләренң сүз һәм кушымча белән уртаклыгы һәм аермасы. Ымлык. Ымлыкларның семантик төркемнәре: императив һәм эмоциональ ымлыклар. Модаль сүзләр. Модаль сүзләренң мөгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның төп функциясе.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Фигыль категорияләренә гомуми характеристика бирү: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнөлеш, дәрәжәләрен ачыклау. Затланышлы фигыльләр (хикәя, боерык, теләк, шарт) һәм затланышсыз (сыйфат фигыль, хәл фигыль, исем фигыль, инфинитив) фигыльләр. Юнөлеш категориясе турында мөгълүмат бирү. Фигыльдә дәрәжә. Ияртемнәр. Аваз ияртемнәре һәм образ ияртемнәре. Хәбәрлек сүзләр. Хәбәрлек сүзләренң мөгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның сүз байлыгы. Бәйләгечләр. Бәйләкләр. Бәйләкләренң грамматик мөгънәләре, синтаксик функцияләре. Таләп иткән килешләренә карап бәйләкләренә төркемләү: баш һәм иялек килешен таләп итүче бәйләкләр, юнөлеш килешен таләп итүче бәйләкләр, чыгыш килешен таләп итүче бәйләкләр. Бәйлек сүзләр. Теркәгеч. Аларның үзенчәлеге, грамматик функцияләре һәм төркемчәләре: тезүче һәм ияртүче теркәгечләр. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Кисәкчәләренң төп функциясе, төркемчәләре, күпмөгънәлеләге. Кисәкчәләренң сүз һәм кушымча белән уртаклыгы һәм аермасы. Ымлык. Ымлыкларның семантик төркемнәре: императив һәм эмоциональ ымлыклар. Модаль сүзләр. Модаль сүзләренң мөгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның төп функциясе.

Тема 6. Жәмлә кисәкләре. Жәмләненң логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүнң торышы. Жәмләненң баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Жәмлә кисәкләре. Жәмләненң логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүнң торышы. Жәмләненң баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләренә анализ ясау тәртибе. Ике составлы жәмләләр. Жәмләненң баш кисәкләре. Ия. Аның төп билгеләре, белдерелүе һәм төрләре. Хәбәр. Хәбәрненң төп билгеләре, белдерерүе, төрләре. Ия белән хәбәр арасында тыныш билгеләре. Баш кисәкләргә анализ ясау тәртибе. Иярчен кисәкләр. Аергыч. Тәмамлык. Хәл. Аныклагыч. Модаль кисәкләр. Тиңдәш һәм аерымланган кисәкләр.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Жәмлә кисәкләре. Жәмләненң логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүнң торышы. Жәмләненң баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләренә анализ ясау тәртибе. Ике составлы жәмләләр. Жәмләненң баш кисәкләре. Ияненң төп билгеләре. Хәбәр. Хәбәрненң төп билгеләре, белдерерүе, төрләре. Ия белән хәбәр арасында тыныш билгеләре. Баш кисәкләргә анализ ясау тәртибе. Иярчен кисәкләр. Аергыч. Тәмамлык. Хәл. Аныклагыч. Модаль кисәкләр. Тиңдәш һәм аерымланган кисәкләр.

Тема 7. Жәмлә. Жәмләләренә төркемләү принциплары һәм жәмлә төрләре. Жәмләненң актуаль кисәкләргә бүленеше. Жәмләдә сүз тәртибе. Гади жәмлә синтаксисы. Кушма жәмлә синтаксисы.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Жәмлә. Жәмләләрне төркемләү принциплары һәм жәмлә төрләреЖәмләнең актуаль кисәкләргә бүленеше. Жәмләдә сүз тәртибе. Гади жәмлә синтаксисы. Кушма жәмлә синтаксисы.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Жәмлә. Жәмләләрне төркемләү принциплары һәм жәмлә төрләреЖәмләнең актуаль кисәкләргә бүленеше. Жәмләдә сүз тәртибе. Гади жәмлә синтаксисы гомумиләштереп кабатлау. Кушма жәмлә синтаксисын гомумиләштереп кабатлау.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел дисциплины	Се-местр	Неде-ля семе-стра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудо-емкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
4.	<p>Тема 4. Морфология буенча гомуми мәгълүмат. Морфологиянең өйрәнү предметы һәм төп тешенчәләр. Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология.Тел белемендә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләре. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның ясалышка бәйләүченчәләре.</p>					

Алмашлыкның лексик-грамматик төркемчәләре. Алмашлыкларның

6	4	подготовка к письменной работе	30	Письменная работа
---	---	--------------------------------	----	-------------------

N	Раздел дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
7.	Тема 7. Жәмлә. Жәмләләрне төркемләү принциплары һәм жәмлә төрләре. Жәмләнең актуаль кискәкләргә бүленеше. Жәмләдә сүз тәртибе. Гади жәмлә синтаксисы. Кушма жәмлә синтаксисы.	6	7	подготовка к контрольной работе	46	Контрольная работа
Итого					76	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Вузовское освоение курса 'Татарский язык в профессиональной коммуникации' предполагает использование как традиционных, так и инновационных образовательных технологий, а также настоятельно требует рационального их сочетания. Традиционные образовательные технологии подразумевают использование в учебном процессе таких методов работ, как лекция, семинар. В курсе реализованы могут быть новые информационные технологии, в частности, аудио и видеоматериалы.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Фонетика. Аның өйрәнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәннең методлары. Орфография, орфоэпия, графика. Фонетик закончалыклар.

Тема 2. Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Күп мәгънәле сүзләр. Антоним, омоним, синоним сүзләр.

Тема 3. Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы.

Тема 4. Морфология буенча гомуми мәгълүмат. Морфологиянең өйрәнү предметы һәм төп төшенчәләр. Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология.Тел белемдә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләре. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның ясалышка бәйле үзенчәлекләре. Алмашлыкның лексик-грамматик төркемчәләре. Алмашлыкларның ясалышы ягыннан төрләре.

Письменная работа , примерные вопросы:

1. Бирелгән сүзләргә күплек санга куегыз: Әни, малай, урман, техникум, әби, көн, елга, чәчәк, кыз, китап, дәфтәр, өстәл, гөл, жизни, хатын, кияү, апа, урам, болыт, яңгыр, жил. 2. Фигыльләргә хәзергә заманда языгыз: Аша, эч, бар, ал, бир, түлә, үлчә, пешер, яса, сал. 3. Фигыльләргә хәзергә заман юклык формасына куеп языгыз: Аша, эч, бар, ал, бир, түлә, үлчә, пешер, яса, сал. 4. Көн, болыт сүзләргә килешләр белән төрләндерегез. 5. Университет, бала сүзләргә тартым белән төрләндереп языгыз. 6. Сүзләргә төрле фигыль формасына куегыз: Сөз кайчан (килсә)? Син кайда (яшәргә)? Ул татарча яхшы (белсә)? Алар нәрсә (уқырга)? Бу кыз нәрсә (сөйләргә)? Без татарча яхшы (сөйләшсә). Син кибеткә (керсә)? 7. Исемнәргә сан, килеш, тартым кушымчалары белән төрләндереп языгыз. Лекция, технология, композиция, конференция, аудитория, иллюстрация, антология, аннотация, ария, эволюция, каллиграфия, ассамблея, аллея, батарея, траншея, лоторея; лицей, хоккей, мавзолей, алюминий, комментарий; сочинение. 8. Алмашлыкларны табып языгыз. Агыйдел! Бармы безнең чын татар җырларында синнән дә күп җырланган гайре бер елга!.. Әгәр дә мин елына бер сиңа кайтып, чабатасыз малай чагым кебек, иртә таңда салкын чыклар ярып, буйларыңны бер әйләнмәсәм, ак суында сары сагышларымны бер басмасам; бабамнарның сөягә түшәлгән жылы туфрагыңа битәм куеп орынмасам, ? мин үземне башка җирдә, хәтта Казанымда да бу тикле нык ватанлы тоймас идем. И иртәләрең ак томанлы Ак Иделем! (Хәсән Сарьяннан) 9. Исемнәргә табып килешләр белән билгеләгез. Ул көнне университетның гыйльми советында чит шәһәрдән килгән бер егет кандидатлык диссертациясен яклады. Профессор Хәлил Ишмаев оппонентлардан берсе иде. Диссертацияне яклау күптән килгән тәртип һәм кагыйдә буенча үтте? Ахырдан ? булачак галим өлкән галимнәргә түбәнчелек белән үзенең рәхмәтен белдерде, тиешле вәгъдәләрен бирде, аннан гыйльми совет членнары, шар салып, егетезне бик хаклы рәвештә кандидат ясап куйдылар. (Әмирхан Еникидән) 10. ?Университет? дигән темага хикәя төзеп языгыз. 11. Тиешле урыннарда ия белән хәбәр арасына тыныш билгеләргә куеп языгыз, аларның кайсы кагыйдәгә туры килүен аңлатып, нәтижә ясагыз. Моңа бүтән телләргә тәржемә ителми торган, хоҗа сулышы белән яратылган тылсымлы сүз (М. Галиев). Мәхәббәт ул үзе иске нәрсә, тик һәр йөрәк аны яңарта (Һ. Такташ). Бөтен булган байлыгы урман, чышмәләр һәм кешеләр (М.Мәһдиев). Балам балым, баламның баласы жаным (Мәкаль).

Тема 5. Фигыль. Фигыль сүз төркеменә гомуми характеристика. Фигыль категорияләренә гомуми характеристика: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнәлеш, дәрәҗә. Затланышлы фигыльләр һәм затланышсыз. Фигыльләргә төзеш. Ияртемнәр. Хәбәрлек сүзләр. Бәйләгечләр. Бәйләкләр. Бәйлек сүзләр. Теркәгеч. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Ымлык. Модаль сүзләр.

Тема 6. Жөмлә кисәкләре. Жөмләнең логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жөмлә кисәкләргә өйрәнүнең торышы. Жөмләнең баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше.

Тема 7. Жөмлә. Жөмләләргә төркемләү принциплары һәм жөмлә төрләре. Жөмләнең актуаль кисәкләргә бүленеше. Жөмләдә сүз тәртибе. Гади жөмлә синтаксисы. Кушма жөмлә синтаксисы.

Контрольная работа , примерные вопросы:

Тиешле урыннарда ия белән хәбәр арасына тыныш билгеләргә куеп языгыз, аларның кайсы кагыйдәгә туры килүен аңлатып, нәтижә ясагыз. 1. Моңа бүтән телләргә тәржемә ителми торган, хоҗа сулышы белән яратылган тылсымлы сүз (М. Галиев). 2. Мәхәббәт ул үзе иске нәрсә, тик һәр йөрәк аны яңарта (Һ. Такташ). 3. Бөтен булган байлыгы урман, чышмәләр һәм кешеләр (М.Мәһдиев). 4. Балам балым, баламның баласы жаным (Мәкаль). 5. Хезмәт, эшчәнлек турында мәкальләр табып языгыз. 6. Үзегезнең һөнәрегез турында языгыз. 7. "Кем идем? Кем булдым? Кем булачакмын?" темасына үз фикергезне белдерегез. 8. ?Туган як? темасына 10-12 жөмләдән торган текст языгыз. 9. Спорт белән шөгыльләнү ни өчен кирәк? 10. Тиндәш кисәкләрдән торган жөмләләр уйлап языгыз.

Итоговая форма контроля

зачет (в 6 семестре)

Примерные вопросы к зачету:

1. Орфография. Аны өйрәнүнең өнәмияте.

2. Сүзләрне фонетик принципка нигезләнәп язу.
3. Сүзләрне морфологик принципка нигезләнәп язу.
4. Сүзләрне график принципка нигезләнәп язу.
5. Дифференциацияләнгән язылыш.
6. Тарихи-традицион принцип буенча язылган сүзләр.
7. Татар телендә "я", "е", "ю" хәрефләре белдергән авазлар. Бу хәрефләрнең сүз төрләнешендәге роле.
8. [w] авазының язуда бирелеше.
9. "ъ" билгесенең кулланылышы.
10. "ь" билгесенең кулланылышы.
11. "һәмзә" авазының язуда бирелеше.
12. "ж", "й", "я", "ю", "е" хәрефләренең сүз башында язылышы.
13. Баш хәрефләрне язылу очраklары.
14. "й" хәрефенә беткән сүзләргә кушымчалар ялгану очраklары.
15. Кыскартылма сүзләрнең дәрәс язылышы.
16. Сүзләрне юлдан юлга күчерү.
17. Ялгызлык исемнәренең дәрәс язылышы.
18. Татар телендә кушымчаларның берничә вариантта булуы нәрсә белән аңлатыла?
19. Татар телендә фамилия ясый торган кушымчалар. Аларның ялгану принциплары.
20. Цифр белән күрсәтелгән саннарның дәрәс язылышы.
21. Туры сөйләр һәм диалогның дәрәс язылышы.
22. Борын авазларына беткән сүзләргә кушымчалар ялгану принциплары.
23. Татар телендә тыныш билгеләре.
24. Ноктаның куелу очраklары.
25. Өтер куела торган очраklар.
26. Ике нокта куелу очраklары.
27. Нокталы өтер куела торган очраklар.
28. Сызык куела торган очраklар.
29. Өндәү һәм сорау билгесе куела торган очраklар.
30. Бериюлы ике тыныш билгесе куела торган очраklар.
31. Жәяләр куела торган очраklар.
32. Сүзләрне куштырнаклар эченә язу очраklары.

7.1. Основная литература:

1. Татарча сөйләшәбез, укыйбыз, язабыз [Текст: электронный ресурс] = Говорим, читаем, пишем по-татарски : рус телендә сөйләшәчеләр өчен татар теле дәрәсләге. Башлангыч дәрәжә / К. С. Фәтхуллова, Ә. Ш. Юсупова, Ә. Н. Денмөхәммәтова .? Электронные данные (1 файл: 5,21 Мб). - (Казань : Казанский федеральный университет, 2015). - Загл. с экрана. - Для 2-го семестра. - Вых. дан. ориг. печ. изд.: Казан, 2012. // Режим доступа: http://libweb.kpfu.ru/ebooks/10-IFMK/10_179_000943.pdf
2. Татарча сөйләшәбез, укыйбыз, язабыз [Текст: электронный ресурс] = Говорим, читаем, пишем по-татарски : рус телендә сөйләшәчеләр өчен татар теле дәрәсләге. Урта дәрәжә / К. С. Фәтхуллова, Ә. Ш. Юсупова, Ә. Н. Денмөхәммәтова. - Электронные данные (1 файл: 4,66 Мб). - (Казань : Казанский федеральный университет, 2015). - Загл. с экрана. - Для 3-го и 4-го семестров. - Вых. дан. ориг. печ. изд.: Казан, 2015. // Режим доступа: http://libweb.kpfu.ru/ebooks/10-IFMK/10_179_000944.pdf

7.2. Дополнительная литература:

1. Салимова, Д. А. Двоязычие и перевод: теория и опыт исследования [Электронный ресурс] : монография / Д. А. Салимова, А. А. Тимерханов. - М. : Флинта : Наука, 2012. - 280 с // Режим доступа: <http://znanium.com/bookread2.php?book=456721>

2. Хэзерге татар әдәби теле фонетикасы [Текст: электронный ресурс] : лекцияләренң конспекты / Г. К. Хадиева; Казан федер. ун-ты, Татар филологиясе һәм мәдәнияте багланлышлар институты, Татар теле һәм аны укыту методикасы каф. - Электронные данные: (1 файл: 0,94 Мб). - (Казань : Казанский федеральный университет, 2014). - Загл. с экрана. - Для 1-го семестра 1-го курса. - Вых. дан. ориг. печ. изд.: Казань, 2013. // :

Режим доступа: http://libweb.kpfu.ru/ebooks/10-IFMK/10_163_A5kl-000724.pdf

3. Татар теле фонетикасы [Текст: электронный ресурс] : лекцияләренң конспекты / Г. К. Хадиева ; Казан (Идел буе) федер. ун-ты, Г. Тукай ис. Татар филологиясе һәм мәдәнияте багланлышлар ин-ты, Татар теле һәм аны укыту методикасы каф. - Электронные данные: (1 файл: 0,7 Мб). - (Казань : Казанский федеральный университет, 2014). - Загл. с экрана. - Для 1-го семестра 1-го курса. - Вых. дан. ориг. печ. изд.: Казан, 2014. // Режим доступа: http://libweb.kpfu.ru/ebooks/10-IFMK/10_163_A5kl-000763.pdf

7.3. Интернет-ресурсы:

Казанский федеральный университет - http://www.kpfu.ru/main_page

Научная библиотека им. Н. И. Лобачевского Казанского федерального университета - <http://www.kpfu.ru/portal/docs/F451166139/Library.jpg>

Универсальная энциклопедия - <http://www.wikipedia.ru>

Электронная библиотечная система - <http://www.knigafund.ru>

Электронные словари - <http://www.slovari.ru>

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Татарский язык в профессиональной коммуникации" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB, audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудование имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Лингафонный кабинет, представляющий собой универсальный лингафонно-программный комплекс на базе компьютерного класса, состоящий из рабочего места преподавателя (стол, стул, монитор, персональный компьютер с программным обеспечением SANAKO Study Tutor, головная гарнитура), и не менее 12 рабочих мест студентов (специальный стол, стул, монитор, персональный компьютер с программным обеспечением SANAKO Study Student, головная гарнитура), сетевого коммутатора для структурированной кабельной системы кабинета.

Лингафонный кабинет представляет собой комплекс мультимедийного оборудования и программного обеспечения для обучения иностранным языкам, включающий программное обеспечение управления классом и SANAKO Study 1200, которые дают возможность использования в учебном процессе интерактивные технологии обучения с использованием современных мультимедийных средств, ресурсов Интернета.

Программный комплекс SANAKO Study 1200 дает возможность инновационного ведения учебного процесса, он предлагает широкий спектр видов деятельности (заданий), поддерживающих как практики слушания, так и тренинги речевой активности: практика чтения, прослушивание, следование образцу, обсуждение, круглый стол, использование Интернета, самообучение, тестирование. Преподаватель является центральной фигурой процесса обучения. Ему предоставляются инструменты управления классом. Он также может использовать многочисленные методы оценки достижений учащихся и следить за их динамикой. SANAKO Study 1200 предоставляет учащимся наилучшие возможности для выполнения речевых упражнений и заданий, основанных на текстах, аудио- и видеоматериалах. Вся аудитория может быть разделена на подгруппы. Это позволяет организовать отдельную траекторию обучения для каждой подгруппы. Учащиеся могут работать самостоятельно, в автономном режиме, при этом преподаватель может контролировать их действия. В состав программного комплекса SANAKO Study 1200 также входит модуль Examination Module - модуль создания и управления тестами для проверки конкретных навыков и способностей учащегося. Гибкость данного модуля позволяет преподавателям легко варьировать типы вопросов в тесте и редактировать существующие тесты.

Также в состав программного комплекса SANAKO Study 1200 также входит модуль обратной связи, с помощью которых можно в процессе занятия провести экспресс-опрос аудитории без подготовки большого теста, а также узнать мнение аудитории по какой-либо теме.

Каждый компьютер лингафонного класса имеет широкополосный доступ к сети Интернет, лицензионное программное обеспечение. Все универсальные лингафонно-программные комплексы подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "ZNANIUM.COM", доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС "ZNANIUM.COM" содержит произведения крупнейших российских учёных, руководителей государственных органов, преподавателей ведущих вузов страны, высококвалифицированных специалистов в различных сферах бизнеса. Фонд библиотеки сформирован с учетом всех изменений образовательных стандартов и включает учебники, учебные пособия, УМК, монографии, авторефераты, диссертации, энциклопедии, словари и справочники, законодательно-нормативные документы, специальные периодические издания и издания, выпускаемые издательствами вузов. В настоящее время ЭБС ZNANIUM.COM соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

1. Средства телекоммуникации (электронная почта, выход в Интернет)
2. Сканер
3. Принтер
4. Копировальный аппарат
5. Ноутбук
6. Магнитофон

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 42.03.02 "Журналистика " и профилю подготовки Средства массовой информации (национальная журналистика) .

Автор(ы):

Хадиева Г.К. _____

"__" _____ 201__ г.

Рецензент(ы):

Кузьмина Х.Х. _____

"__" _____ 201__ г.